

ISTORIOGRAFIA, BAZELE TEORETICO-CONCEPTUALE ȘI METODOLOGICE ALE CERCETĂRII SECURITĂȚII INFORMAȚIONALE

Cursul prezintă fundamentele teoretice și practice ale cercetării în domeniul securității informaționale, analizând istoriografia fenomenului, conceptele fundamentale și metodologiile de cercetare specifice.

Autor: Dr. Tatiana Busuncian, conferențiar universitar

Chișinău 2025

Conținuturi

1

Studiu istoriografic privind cercetarea securității informaționale

Analiza cronologică a evoluției cercetării în domeniul securității informaționale, reflectând contribuțiile principale ale cercetătorilor din domeniu și perspectivele diferite asupra subiectului.

2

Securitatea informațională în studiile de Securitate

Examinarea locului securității informaționale în contextul studiilor de securitate, prezentând interconexiunile cu alte domenii și disciplinele asociate.

3

Noțiunea de "securitate informațională", instrumente și metode de lucru

Definirea conceptului, prezentarea instrumentelor analitice și a metodelor aplicate în cercetarea și implementarea securității informaționale.

Obiective de referință

Cunoaștere și determinare

Să cunoască și să determine obiectul de studiu și structura cursului

Descriere și analiză

Să descrie în complexitate și multiaspectual istoriografia cercetării securității informaționale

Identificarea fundamentelor

Să determine bazele teoretico-conceptuale ale securității informaționale

Definire și relatare

Să definească și să relateze noțiunea de "securitate informațională"

Evaluare critică

Să evalueze importanța securității informaționale în practica internațională

Înțelegerea importanței

Să înțeleagă rolul, importanța și necesitatea asigurării securității informaționale în contextul internațional și regional de securitate

Termeni-cheie:

istoriografie, baze teoretico-conceptuale, abordări, cercetare, securitate informațională.

Cine deține informația, conduce lumea

Informația este conceptul care stă la baza acestei ere, fiind obiectul principal de lucru la momentul actual și în anii ce vor urma. Odată cu dezvoltarea tehnologiei, spațiile virtuale, care mai demult existau doar în imaginație, au început să prindă viață.

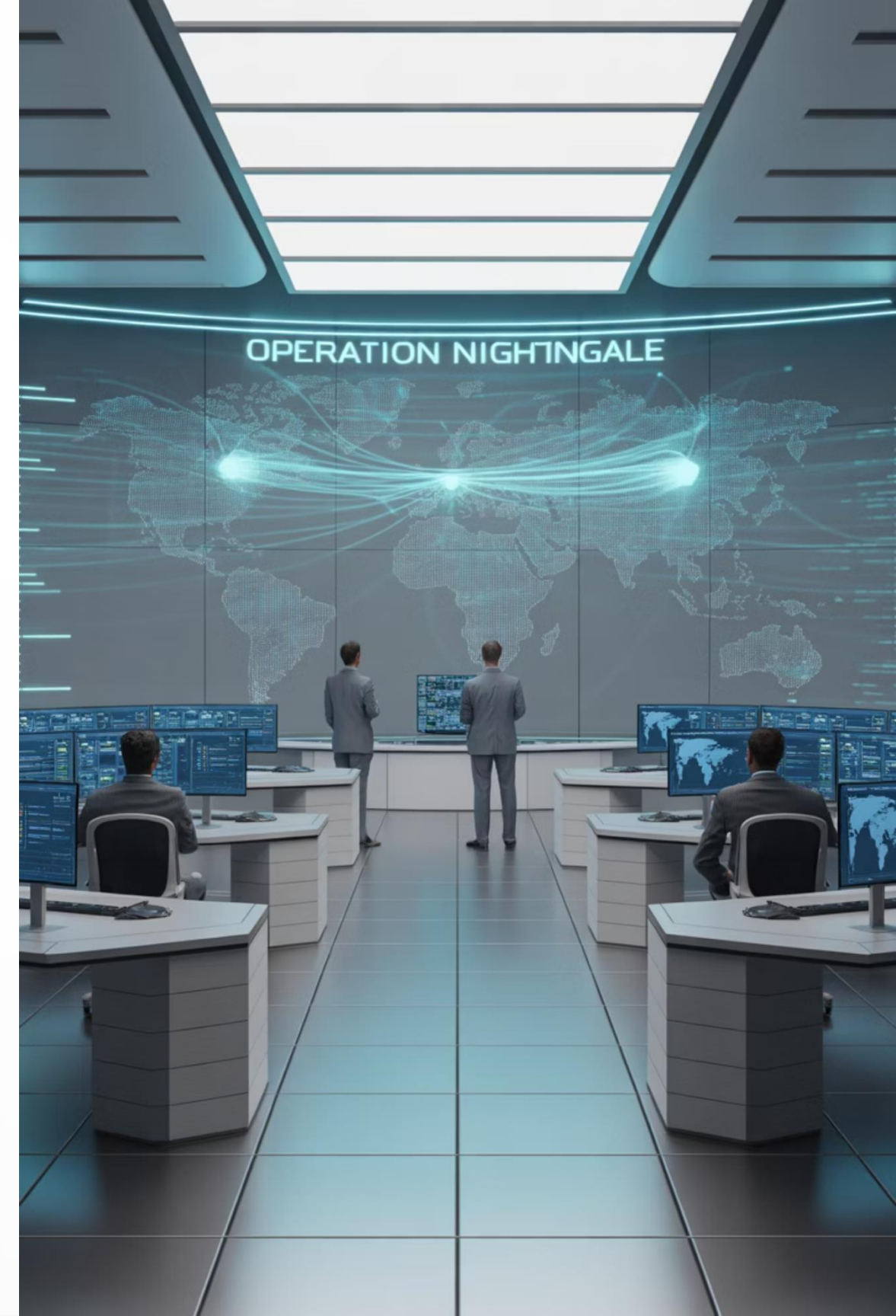
În lumea modernă, informația este un element indispensabil care asigură funcționalitatea oricărui sistem împreună cu echipamentul de protecție. Calitatea informațiilor deținute de părți la confruntare afectează în mod direct capacitatea lor de luptă.

Transformarea conflictelor în era informațională

Transformările secolului XXI au influențat inclusiv modul de desfășurare a conflictelor. Până la 24 februarie 2022 menționam că războaiele nu se mai câștigă în tranșee, în plan fizic, prin acțiuni militare clasice, ci în fața calculatorului, prin intermediul informațiilor și al bătăliei creierelor.

Războiul din imediata apropiere ne-a trezit la o realitate dură, greu de acceptat. Astfel, în noua conjunctură creată, instituțiile de forță, responsabile de securitate urmează să răspundă provocărilor contemporane determinate de era informațională, să-și consolideze performanța operațională și analitică prin utilizarea noilor instrumente de acțiune pentru prevenirea și combaterea riscurilor și amenințărilor.

Dezvoltarea cercetării în domeniul securității informaționale

De la sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI s-a dezvoltat un spectru de cercetări științifice consacrate problemelor securității informaționale. Cercetarea fenomenului securității informaționale are un caracter complex. În prezent, subiectul dat este sub vizorul cercetătorilor și specialiștilor din domeniul studiilor teoriei relațiilor internaționale, științe politice și militare, psihologie, jurnalism, etc.

Pornind de la faptul că în literatura de specialitate occidentală este descris un număr semnificativ de idei și propuneri rezonabile de natură teoretică și practică, identificăm unele abordări științifice cu privire la problemele de utilizare a informațiilor, resurse și tehnologii informaționale orientate în urmărirea scopurilor politice, economice, sociale, militare și de altă natură.

Aceste idei sunt susținute de autori precum: Toffler E., Stiglitz J.E., Masuda Y., Schmitt M.N., Defarges P.M., etc.

Perspectivile cercetărilor români și occidentali

Cercetătorii români

Specificul lucrărilor autorilor români constă în evaluarea perspectivelor de dezvoltare a tuturor instituțiilor de securitate și informații. Cercetători precum Manea V., Popa R., Niță C., Tănase T., Stoica C., susțin ideea că securitatea informațională este mai mult decât o simplă problemă de strategie.

Aceștia consideră că securitatea informațională rezumă o întreagă epocă istorică, oglindind capacitățile științifice, economice, culturale, precum și tehnice specifice perioadei în care se desfășoară și gradul de dezvoltare al actorilor implicați.

Cercetătorii occidentali

În literatura de specialitate occidentală este descris un număr semnificativ de idei și propuneri rezonabile de natură teoretică și practică, identificându-se abordări științifice cu privire la problemele de utilizare a informațiilor, resurse și tehnologii informaționale.

Aceste cercetări sunt orientate spre urmărirea scopurilor politice, economice, sociale, militare și de altă natură. Ideile sunt susținute de autori precum: Toffler E., Stiglitz J.E., Masuda Y., Schmitt M.N., Defarges P.M., etc.

Contribuția cercetătorilor din Federația Rusă și Republica Moldova

Federația Rusă

Investigațiile cercetătorilor din Federația Rusă ale căror lucrări se referă la problemele securității informaționale, societății informaționale în contextul globalizării, sunt prezentate într-un șir de lucrări ale cercetătorilor: Belevskaia I.A., Zelenkov M.Yu., Chusavitina G.N., Davletkirieva L.Z., Cernova E.V., Streltsov A.A., Rassolov M.M., Starkin S.V. și alții.

Republica Moldova

În spațiul științific al Republicii Moldova, tema investigației este supusă unor cercetări în articole și materiale analitice de către politologi, sociologi și jurnaliști, precum Afanas N., Busuncian T., Capcelea V., Hatneanu D., Moraru V., Moraru S., Safonov G. și alții. În cadrul conferințelor științifice sunt puse în discuție analize și recomandări ce vizează modernizarea sistemului de Securitate al Republicii Moldova.

Securitatea informațională în studiile de securitate

Cercetările științifice privind securitatea informațională și procesele asociate sunt complex cercetate de către istorici, politologi, militari, strategii, sociologi, filosofi, psihologi, juriști, teoreticieni ai mass-media și alții. Securitatea informațională este strâns legată de natura generală a comunicării în masă, impactul mass-media, conflictele psihologice, proprietățile relațiilor politice dintre state, comportamentul individului și al grupurilor sociale și societatea în ansamblu.

Prin urmare, ca o problemă științifică, securitatea informațională este mai mult indirect văzută prin prisma ramurilor conexe ale cunoașterii pieței interne a statelor de către cercetătorii în domeniu.

Primele rezultate ale cercetărilor în domeniul securității informaționale au apărut încă în anul 1994, care a prezentat un interes deosebit în literatura de specialitate. La momentul actual, o atenție considerabilă a specialiștilor este atrasă de problemele reglementării legale a relațiilor publice în domeniul asigurării securității informaționale și a securității naționale.

Din categoria acestora remarcăm lucrarea autorilor G. Cecchine și V. Moore, care reflectează asupra securității naționale și securității informaționale ca aspecte relativ independente, subliniind că în viitorul apropiat atenția principală va fi acordată luării în considerare a prevederilor teoriei juridice în domeniul securității informaționale.

Perspective globale asupra securității informaționale

O cercetare occidentală abordează problema securității informaționale din perspectiva revoluției științifico-tehnice. Ferguson R.E. oferă Chinei rolul actorului principal cu un potențial considerabil de modernizare. Potrivit autorului, cultura strategică definește modul în care națiunea evaluează o amenințare la adresa intereselor sale.

Concluziile cercetătorului se axează pe natura spațiului cibernetic, interdependența dintre conceptul de securitate națională și cel de securitate informațională asupra unor aspecte ale culturii strategice, în cazul Chinei și Statelor Unite ale Americii.

După Ventre D., securitatea informațională este unul dintre cele mai importante aspecte ale securității individuale a cetățeanului. Pentru a ilustra această poziție, autorul oferă drept exemplu doctrina securității informaționale a Federației Ruse și ordinul președintelui american B. Clinton din 15 iulie 1995 prin care a fost formată Comisia pentru protecția infrastructurii critice care urma să cerceteze mai aprofundat subiectul securității informaționale în colaborare cu serviciile de informații.

- ❶ Cultura strategică a unei națiuni influențează semnificativ modul în care aceasta abordează amenințările din spațiul informațional, determinând răspunsurile sale de securitate și politicile de protecție a infrastructurii critice.

Evoluția recentă a studiilor în domeniul securității informaționale

În ultimii ani au apărut un șir de programe și cursuri ce țin de securitatea informațională. De asemenea, în spațiul științific occidental au apărut cărți care conțin contribuții de cercetare în domeniul securității informaționale. Autorii oferă o acoperire cuprinzătoare a diferitelor subiecte de securitate informațională, subliniind tendințele recente.

Cartea "Advances in Cyber Security and Decision Systems" conține un compendiu de definiții și explicații ale conceptelor, proceselor, acronimelor și referințelor cuprinzătoare despre literatura și cercetările existente în domeniul securității și analizei cibernetice, științelor informației, sistemelor de decizie, criminalistică digitală și domenii conexe.

Subiectele includ apărarea împotriva ransomware, phishing, malware, botnet, amenințări interne și multe altele. Lucrarea se concentrează pe teoria actuală, cercetarea și rezultatele privind securitatea cibernetică și analitică, prezentând o varietate de aplicații practice ale măsurilor de securitate cibernetică. Capitolele sunt scrise de experți mondiali în securitate cibernetică.

Gary Hibbert și "Arta Securității Cibernetice"

Dintre autorii moderni care scriu pe tematica securității informaționale se remarcă Gary Hibbert, profesor de comunicare cibernetică și protecția datelor cu 35 de ani de experiență în domeniu. În cartea sa "The Art of Cyber Security: A Practical Guide to Winning the War on Cyber Crime", autorul își expune gândurile despre industria securității cibernetice și despre modul în care cei care operează în cadrul acesteia ar trebui să își abordeze rolul cu mentalitatea unui artist.

În partea a doua a cărții, autorul explorează opera lui Sun Tzu "Arta războiului". Hibbert analizează secțiuni cheie și le revizuieste prin prisma securității cibernetice și a protecției datelor pentru a deduce modul în care învățăturile lui Sun Tzu pot fi utilizate în industria securității cibernetice.

Deși cartea lui Sun Tzu despre strategia militară, tactici și operațiuni a fost scrisă cu mai bine de 2.000 de ani în urmă, "Arta securității cibernetice" reflectă cât de relevante sunt cuvintele lui Tzu pentru era tehnologică de astăzi.

"Cunoaște-ți dușmanul și cunoaște-te pe tine însuși; într-o sută de bătălii nu vei fi niciodată în pericol" principiul aplicabil și în securitatea cibernetică modernă - Sun Tzu.

Abordarea securității informaționale în România

În România, cercetători precum Niță C., Tănase T., Stoica C. se axează pe ideea că atacul la amenințarea securității informaționale este actual și emergent atât pe timp de criză, în situații de război, cât și pe timp de pace. Aceasta se manifestă în cadrul manevrelor ofensive și de apărare, întreprinse prin mijloace tehnice specifice, pentru dobândirea superiorității informaționale, prin afectarea informațiilor adversarului, a proceselor decizionale bazate pe informații, a sistemelor constituind un pericol permanent, care trebuie identificat și prevenit oportun.

Scopul securității informaționale constă în asigurarea avantajului economic, politic, diplomatic sau militar și în separarea conducerii superioare (centrale) de instituțiile subordonate și de mase.

În primul rând, subiectul abordat se referă la sfera securității, războaiele informaționale, doctrine militare, servicii de informații ca componente importante ale strategiilor statelor la etapa actuală. Nu se poate afirma că aceste probleme au apărut numai în condițiile informatizării globale, dar apariția unui spațiu global de informare mondial a făcut posibilă transformarea acestuia într-un alt câmp de confruntare între actorii internaționali.

Perspective din spațiul post-sovietic

Este dificil de a ajunge la un consens privind definirea problemei securității informaționale. Cercetările recente arată că în examinarea acestei probleme participă și cercetătorii din spațiul post-sovietic, în special afirmându-se cei din Federația Rusă.

Arsentiev M.V.

Definește securitatea informațională ca fiind procesul de eliminare a incertitudinii informațiilor despre amenințările potențiale și reale existente, în mod subiectiv și obiectiv, prin controlul asupra spațiului informațional global și disponibilitatea oportunităților, condițiilor și mijloacelor de respingere a acestor amenințări, care împreună determină nivelul de securitate informațională a fiecărui subiect.

G.M. Șușcov

Securitatea informațională este văzută ca fiind un proces de echilibrare între amenințările emergente cu impactul și succesul contracarării acestora de către organele guvernamentale responsabile de securitatea națională.

A. Markov

Definește securitatea informațională ca fiind o direcție importantă în elaborarea politicii interne a statului, care trebuie să asigure protecția în domeniul diseminării și primirii datelor.

Securitatea națională și cultura de securitate

În mai multe publicații se relatează despre realizarea stării de securitate națională care presupune implicarea tuturor domeniilor primordiale în stat, ramurile educaționale, culturale, tehnologice influențând direct asupra procesului de gestionare a problemelor.

Cercetătorul român Sârbu S. în articolul său *Despre cultura de securitate*, indică faptul că o națiune nu poate fi competitivă pe plan internațional și nu își poate utiliza resursele, tehnologia și potențialul uman de care dispune dacă se poziționează doar ca un consumator de securitate, neglijându-și capacitatea de a fi și un furnizor de securitate.

Dezvoltarea este o condiție a libertății, iar securitatea este mijlocul prin care valorile și normele adoptate de societate generează o stare de echilibru și siguranță în exercitarea de către cetățeni a libertăților și obligațiilor lor. Dreptul la informare este un angajament a întregii societăți, care conștientizează acest drept ca o obligație din momentul în care securitatea, pacea, libertatea și democrația sunt amenințate.

Contribuția cercetătorilor moldoveni

Victor Moraru

O contribuție relevantă o are cercetătorul moldovean Victor Moraru care definește securitatea informațională ca fiind starea de conservare a resurselor informaționale ale statului, dar și de protejare a drepturilor legitime ale individului și ale societății în sfera informațiilor.

În opinia acestuia securitatea informațională are două componente: securitatea informațional-tehnologică și securitatea informațional-psihologică. O parte a securității informațional-psihologice este mass-media, care influențează direct asupra proceselor de evoluție a societății.

Liliana Beniuc

Interesele naționale în domeniul informațional depind în totalitate de stat, instituțiile acestuia și societatea civilă, însă conexiunile dintre țări la momentul actual fac ca nivelul național și cel internațional să fie inseparabile.

Cercetătoarea Liliana Beniuc definește securitatea informațională ca fiind starea relațiilor internaționale, care preîntâmpină încălcarea stabilității mondiale și amenințarea la adresa securității statelor și a comunităților globale în spațiul informațional.

Factorul uman în securitatea informațională

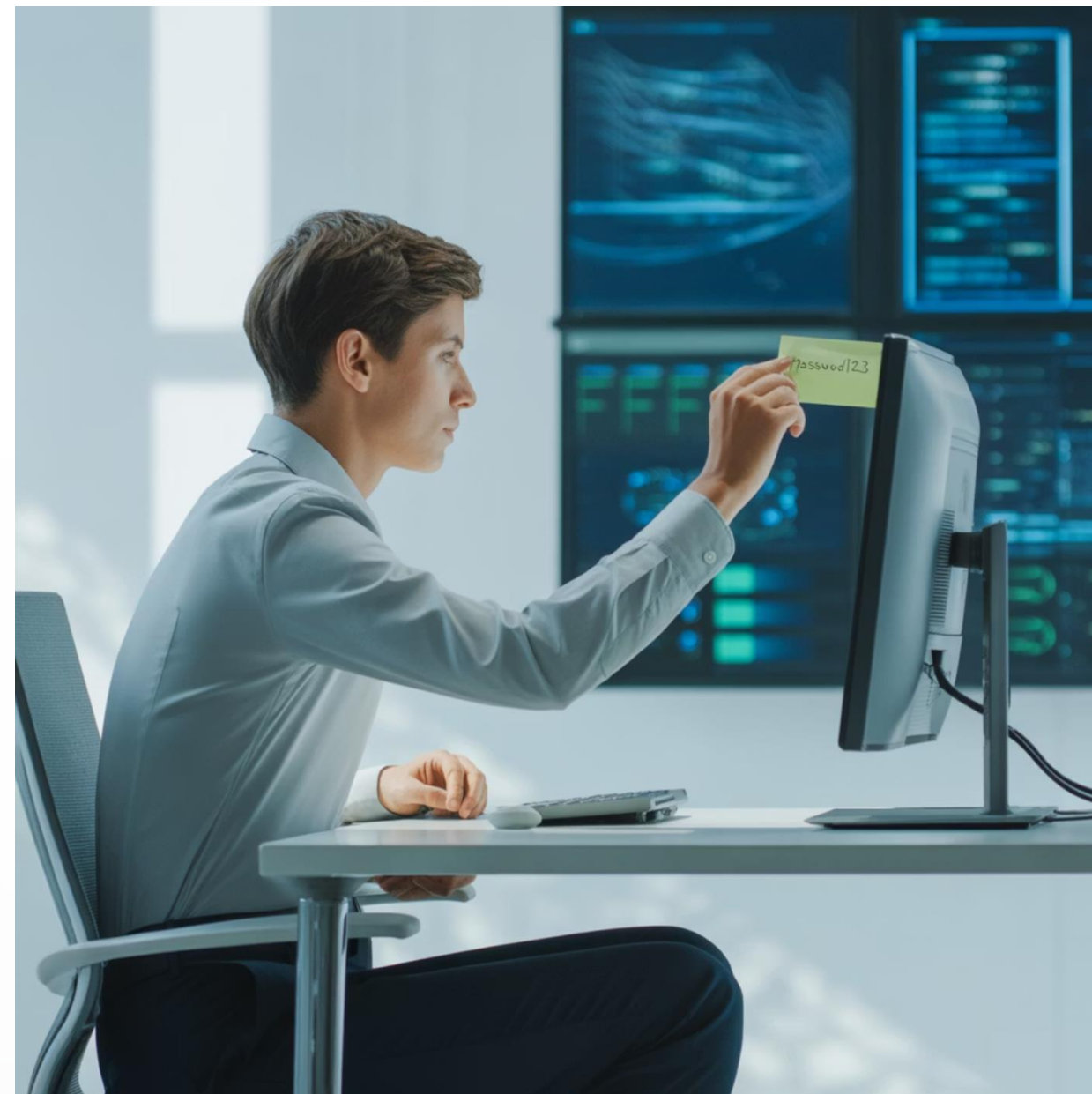
De părere că natura umană joacă un rol primordial în asigurarea securității informaționale la nivel național este și Munteanu S. Analizând considerentele acestuia deducem că dezvoltarea tehnologică este acompaniată și de soluții de securitate, producătorii de echipamente și aplicații incluzând metode tehnice de protecție din ce în ce mai performante.

Însă, în timp ce domeniul tehnologiilor informaționale este în continuă schimbare și perfecționare, componenta umană rămâne neschimbată. Menținerea securității informaționale nu se poate realiza exclusiv prin măsuri tehnice, fiind în principal o problemă de caracter uman.

Marea majoritate a accidentelor legate de securitate sunt generate de gestiunea și organizarea necorespunzătoare a factorului uman, și mai puțin din cauza unei deficiențe a mecanismelor de securitate.

Astfel, problema securității informaționale în cadrul cercetărilor din Republica Moldova sunt văzute din perspectiva activității instituțiilor de stat ca parte componentă a securității naționale.

Acest lucru se datorează faptului că pe parcursul ultimului deceniu, Republica Moldova a realizat mai multe strategii, programe și politici de țară pentru dezvoltarea societății informaționale la nivel național, în conformitate cu recomandările forurilor europene și internaționale din domeniul tehnologiilor informaționale și comunicațiilor electronice, al drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în mediile on-line și off-line.

Peste 80% din incidentele de securitate informațională sunt cauzate de erori umane, neglijență sau acțiuni intenționate ale utilizatorilor interni, în ciuda implementării unor sisteme tehnice avansate de protecție.

Noțiunea de "securitate informațională", instrumente și metode de lucru

La concretizarea noțiunii au contribuit mai mulți autori, lucrările cărora au conturat noțiunea de securitatea informațională. Victor Moraru și Sergiu Moraru, cercetători la Institutul de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe din Moldova în articolul *Securitatea informațională ca o condiție a libertății*, definesc noțiunea de securitate informațională drept una multidimensională și complexă, și, în linii generale, presupune securizarea mediului informațional.

În opinia cercetătorilor, securitatea informațională a statului este definită, în mod tradițional, ca stare de conservare a resurselor informaționale ale statului, dar și de protejare a drepturilor legitime ale individului și ale societății în sfera informațiilor.

Cu referire la analiză și în funcție de context, noțiunea de "securitate informațională" poate avea nuanțe diferite. În legislația mai multor țări „securitatea informațională” este orientată spre protecția mediului informațional al societății, permițând acestuia formarea, utilizarea și dezvoltarea informației în interesul cetățenilor, organizațiilor și statului, protejând interesele naționale și asigurând libertatea individuală. În altă ordine de idei, de-a lungul timpului, datorită dezvoltării tehnologice, accesul la informații și distribuirea acestora a crescut într-un ritm exponențial.

"Securitatea informațională nu este doar o chestiune tehnică, ci o problemă fundamentală de protecție a libertății individului și a intereselor societății în ansamblul său." – Victor Moraru

Importanța securității informaționale în era digitală

Securitatea informațională a devenit un subiect deosebit de important și actual, drept formă esențială de manifestare a existenței fundamentale, aceasta devine tot mai apreciată de omenire. În prezent, societatea mondială depinde, mai mult ca oricând, de comunicațiile electronice și tehnologia informației.

Cercetarea noilor transformări cu impact asupra securității informaționale, precum și prezentarea noilor oportunități și soluții în diminuarea insecurității în domeniul economiei și securității naționale, care într-o mare măsură sunt dependente de tehnologiile informaționale și de infrastructura informațională, duc la elaborarea unor modalități de influență asupra procesului de adoptare a deciziilor politice strategice la nivel național, regional și internațional.

Noțiunea de securitate informațională este explicată și se utilizează din perspectiva:

Amenințări pentru securitatea informațională

Reprezintă intenții, acțiuni, inacțiuni, manifestate real sau potențial, sau factori cu caracter ecologic, tehnic sau de alt gen, a căror realizare sau dezvoltare contravine sau poate să contravină intereselor legale de bază ale persoanei, societății și statului în spațiul informațional.

Armei informaționale

Constituie tehnologie informațională, mijloace și metode utilizate în scopul desfășurării războiului informațional.

Intereselor naționale de bază în spațiul informațional

Reprezintă totalitatea intereselor legale de bază în domeniu ale persoanei, societății și statului.

Intereselor societății în spațiul informațional

Urmărește să asigure drepturile și interesele legale de bază ale persoanei, realizarea drepturilor și libertăților constituționale în domeniul informațional, democratizarea, atingerea și menținerea concilierii sociale, crearea unui stat de drept dezvoltat și stabil din punct de vedere economic.

Intereselor statului în domeniul asigurării securității informaționale

Urmărește să asigure protecția resurselor informaționale, tehnologiei informației, sistemelor informaționale și rețelelor de comunicații electronice, a obiectivelor naționale esențiale pentru menținerea funcțiilor vitale ale statului, a secretului de stat și a rețelelor de comunicații speciale, a secretului comercial, a datelor cu caracter personal, respectarea incontestabilă a legislației și ordinii publice, prevenirea, combaterea și contracararea riscurilor și amenințărilor ce prezintă un pericol deosebit pentru securitatea informațională a țării.

Noțiunea de securitate informațională este explicată și se utilizează din perspectiva:

Intereselor de bază ale statului în spațiul informațional

Reprezintă asigurarea intereselor persoanei și ale societății în domeniul informațional, crearea resurselor informaționale, utilizarea tehnologiei informației și de comunicații electronice moderne, dezvoltarea armonioasă a infrastructurii informaționale și rețelelor de comunicații electronice în scopul consolidării regimului constituțional, asigurării suveranității, independenței și integrității teritoriale, stabilității politice și sociale, dezvoltării unei colaborări echitabile și reciproc avantajoase.

Războiului informațional

Reprezintă confruntarea dintre două sau mai multe state în spațiul informațional cu scopul provocării daunelor la sistemele informaționale și rețelele de comunicații electronice, la procese și resurse, la obiectivele naționale de transport, comunicații, sistemul energetic, piața financiar-bancară, domeniul fiscal, vamal, investițional, ramurile principale ale economiei și relațiile lor externe, subminării sistemelor politic, economic și social, manipulării psihologice masive a populației.

Securității informaționale

Subliniază starea de protecție a persoanei, societății și a statului, care determină capacitatea de rezistență la amenințările împotriva confidențialității, integrității și disponibilității în spațiul informațional.

Spațiului informațional

Constituie mediul de activitate asociat cu formarea, crearea, transformarea, transmiterea, utilizarea, stocarea informațiilor, care produce efecte la nivel de conștiință individuală și socială, infrastructură informațională și informație.

Politicii de asigurare a securității informaționale

Reprezintă un domeniu ce determină direcțiile de bază ale activității autorităților administrației publice, obligațiile și responsabilitățile acestora privind protejarea intereselor naționale în spațiul informațional, în limitele competențelor și direcțiilor de activitate, și se bazează pe respectarea echilibrului dintre interesele persoanei, societății și statului în domeniul informațional.

Definirea securității informaționale

"Securitatea informațională este o stare de protecție a persoanei, societății și a statului, care determină capacitatea de rezistență la amenințările împotriva confidențialității, integrității și disponibilității în spațiul informațional."

"Protecția informațiilor – un set de măsuri care vizează asigurarea securității informațiilor."

În secolul al XXI-lea în centrul securității informaționale se află trei proprietăți principale care contribuie la protecția datelor

Aceste trei proprietăți, cunoscute sub acronimul CIA (Confidentiality, Integrity, Availability), constituie pilonii fundamentali ai securității informaționale moderne.

Proprietățile principale ale securității informaționale

Securitatea informațiilor trebuie înțeleasă ca furnizarea confidențialității, accesibilității, integrității, autenticității și responsabilității informațiilor.

Confidențialitatea

Este definită ca „proprietatea că informația nu este pusă la dispoziție sau nu este închisă persoanelor, entităților sau proceselor neautorizate”. Confidențialitatea este proprietatea informației de a nu fi afișată sau dezvăluită persoanelor, entităților sau proceselor neautorizate. Prin intermediul confidențialității accesul la vizualizare și editare a datelor este oferit exclusiv utilizatorilor autorizați ai sistemului de securitate.

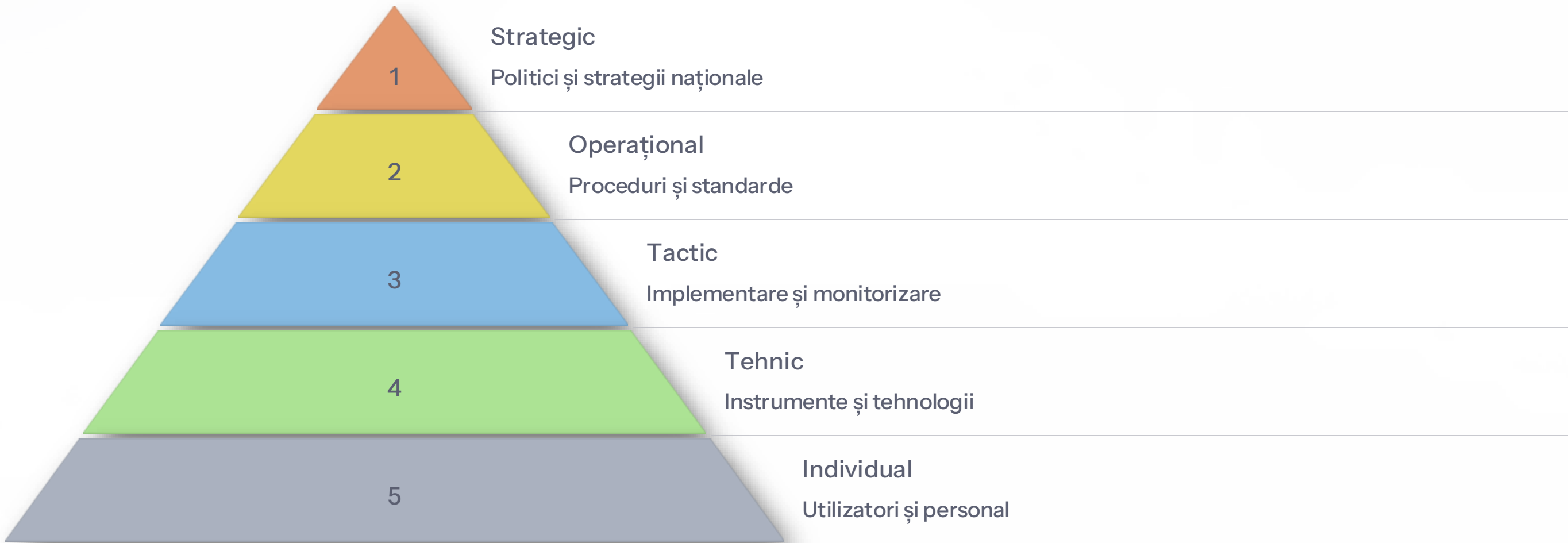
Integritatea

Adică „salvgardarea exactității și completitudinii active” – această proprietate poate fi considerată de nivel tehnic, dar se referă la structura și configurația dispozitivelor și aplicațiilor de rețea. Cu toate acestea, problemele de integritate sunt legate în principal de activitățile lucrătorilor care colectează și prelucrează date. Nerespectarea integrității poate provoca întârzieri în luarea deciziilor din partea decidenților sau lipsa acțiunilor pentru a minimiza efectul amenințărilor existente. Prin integritatea datelor se urmărește menținerea și asigurarea acurateței datelor pe parcursul întregului ciclu de viață a acestora.

Disponibilitatea

Prin disponibilitate se urmărește oferirea accesului la informații, sistemului sau persoanei interesate, în momentul când acestea sunt necesare. Aceasta înseamnă că sistemele de calcul utilizate pentru stocarea informațiilor, controalele de securitate utilizate pentru protejarea acestora și canalele de comunicații utilizate pentru a le accesa trebuie să funcționeze la cel mai înalt nivel.

Nivelurile securității informaționale

Securitatea informațională se implementează la multiple niveluri, de la cel strategic (politici și reglementări la nivel înalt) până la cel individual (comportamentul și acțiunile fiecărui utilizator). Eficiența sistemului de securitate depinde de coerența și integrarea măsurilor la toate aceste niveluri.

Nivelul strategic stabilește direcția generală și prioritățile, în timp ce nivelurile operațional și tactic se concentrează pe proceduri și implementare. Nivelul tehnic implică soluțiile concrete folosite, iar nivelul individual reprezintă ultima și adesea cea mai vulnerabilă linie de apărare.

O strategie eficientă de securitate informațională trebuie să integreze armonios toate aceste niveluri, asigurând coerența măsurilor de protecție și adaptarea constantă la amenințările în evoluție.

Asigurarea securității sistemului

Asigurarea securității sistemului se bazează pe utilizarea:

Măsurilor organizatorice de regim

Măsurilor special-tehnico-organizatorice și a mijloacelor de protecție

Mijloacelor și tehnologiilor cu aspecte și destinații diferite pentru protejarea informației

Implementarea eficientă a securității informaționale necesită o abordare holistică, care combină tehnologiile și mecanismele de protecție cu politici clare, proceduri bine definite și formarea adecvată a utilizatorilor.

Principiile asigurării securității informaționale

Complexitatea realizării măsurilor care asigură protecția uniformă a limitelor de securitate prin toate canalele posibile de scurgere a informației

Folosirea mijloacelor protejate de prelucrare, stocare și transmitere a informației

Suficiența rațională a nivelului de asigurare a protecției, diferențiată în raport cu gradul de importanță a informației prelucrate

Asigurarea juridică a politicii din domeniul securității informaționale

Standardizarea metodelor și mijloacelor de protecție

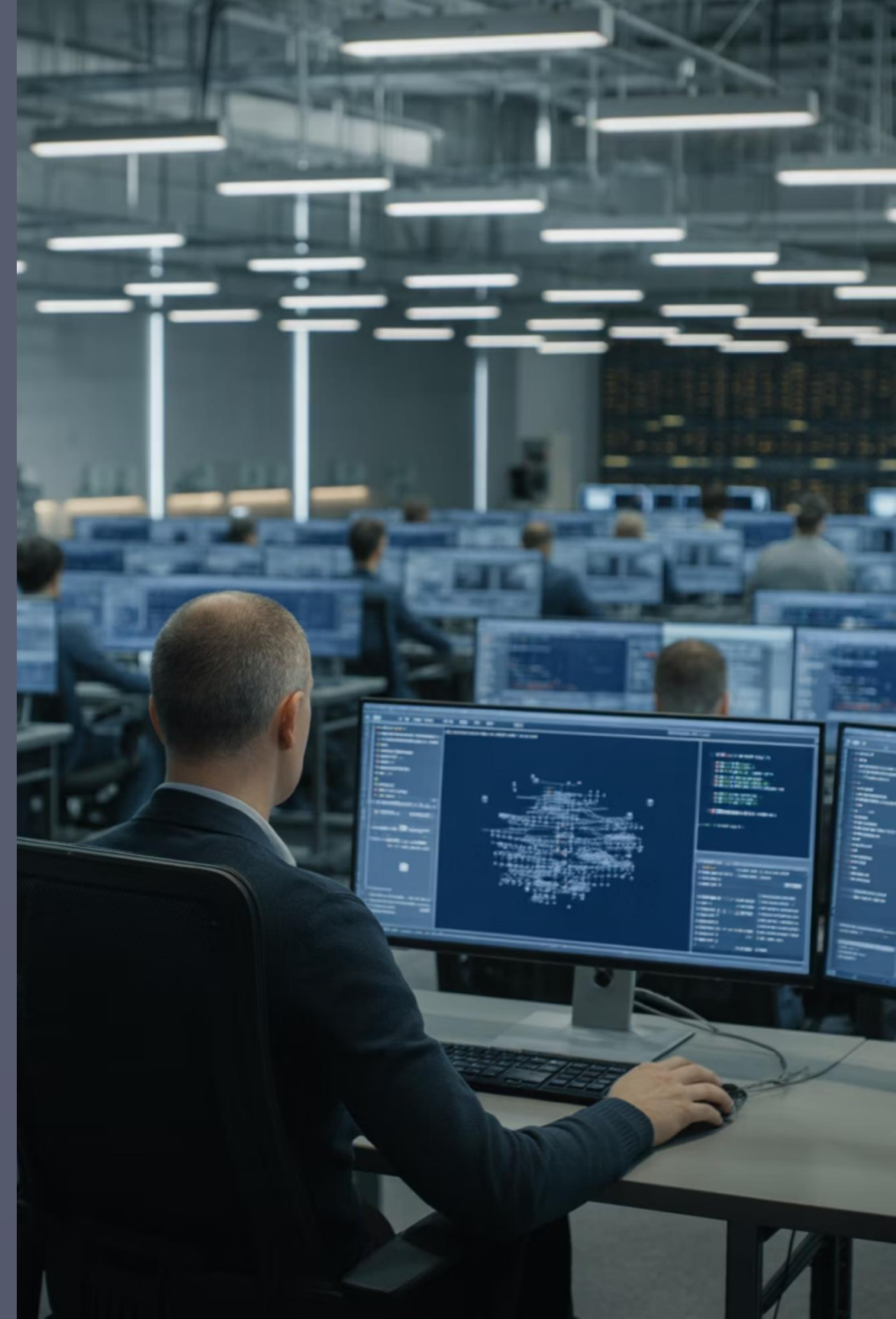
Dezvoltarea evolutivă a mijloacelor de protecție, ținând cont de perspectivele bazate pe performanțele tehnologiilor moderne privind securitatea informațională

Protecția spațiului cibernetic este obligatorie pentru asigurarea securității naționale, regionale și internaționale

În era digitală, spațiul cibernetic a devenit al cincilea domeniu de operațiuni, alături de uscat, aer, mare și spațiu. Securizarea acestui domeniu este vitală pentru protejarea infrastructurilor critice, sistemelor guvernamentale, economiei și, în ultimă instanță, a stabilității sociale și politice.

"Amenințările cibernetică nu respectă frontierele naționale. Prin urmare, securitatea cibernetică necesită o abordare coordonată la nivel internațional, regional și național."

Cooperarea internațională, schimbul de informații despre amenințări, dezvoltarea normelor de comportament responsabil în spațiul cibernetic și consolidarea capacităților sunt esențiale pentru contracararea eficientă a amenințărilor cibernetică tot mai sofisticate.

Securitatea informațională

Securitatea informațională eficientă necesită o abordare comprehensivă, care integrează aceste niveluri de măsuri într-un sistem coerent. Focalizarea exclusivă pe aspectele tehnice, ignorând dimensiunile organizatorice, legale și educaționale, creează vulnerabilități semnificative.

De asemenea, în contextul amenințărilor transfrontaliere, cooperarea internațională devine indispensabilă pentru asigurarea unui spațiu informațional sigur și rezistent.

Securitatea informațională în contextul conflictului din Ucraina

Odată cu invadarea Ucrainei de către Federația Rusă, situația s-a schimbat vertiginos. Conform rezoluției privind "Războiul din Ucraina și impactul său economic și social", membrii din cadrul reuniunii la nivel înalt al Consiliului European, Comitetul Economic și Social European, și-au exprimat solidaritatea cu Ucraina și au subliniat rolul societății civile în sprijinirea poporului ucrainean și a refugiaților ucraineni. La această reuniune s-a subliniat faptul că această invazie a pus în pericol securitatea și valorile UE.

A fost grav afectată și securitatea informațională a Republicii Moldova. În ultimii ani au fost utilizate o serie de instrumente de dezinformare și propagare a știrilor false, atât în spațiul audiovizual, cât și în mediul online.

Putem regăsi zeci de canale TV, posturi radio, pagini și canale de Youtube finanțate direct sau indirect de Federația Rusă, cu scopul de a promova mai multe teze și informații denaturate sau false. Deși autoritățile Republicii Moldova au fost pe deplin conștiente de situația mass-media din țara noastră, în ultimii ani s-a făcut puțin spre deloc pentru a lupta împotriva dezinformării și pentru a consolida securitatea informațională a Republicii Moldova.

- ⊗ Dezinformarea reprezintă o amenințare gravă la adresa securității informaționale, putând afecta procesele democratice, stabilitatea socială și securitatea națională. Identificarea și contracararea campaniilor de dezinformare necesită o abordare complexă, implicând atât instituțiile statului, cât și societatea civilă și mediul academic.

Centrul de Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării

În octombrie 2023, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat crearea Centrului de Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării. În perioada 2024-2028, prioritățile de bază ale Centrului vor fi:

Dezvoltarea capacităților instituționale

Consolidarea abilităților instituțiilor statului de a comunica eficient și de a combate dezinformarea prin instruire specializată, resurse adecvate și mecanisme de coordonare.

Capacitarea societății

Dezvoltarea rezilienței sociale față de dezinformare prin educație media, creșterea gradului de conștientizare și implicarea societății civile în detectarea și raportarea dezinformării.

Consolidarea valorilor democratice

Întărirea valorilor democratice și aspirațiilor europene prin promovarea transparenței, combaterea narațiunilor anti-democratice și susținerea libertății presei.

Întărirea securității naționale

Consolidarea securității informaționale ca parte a securității naționale, în special în contextul războiului din Ucraina și al amenințărilor hibride la adresa Republicii Moldova.

Concluzii (I)

Cadrul epistemologic al istoriografiei

Cercetarea istoriografică întreprinsă permite să evidențiem cadrul epistemologic al istoriografiei cercetării conceptului de securitate informațională la sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI. Analiza surselor și publicațiilor științifice din această perioadă, permite diferențierea percepției securității informaționale de către cercetătorii occidentali, cei europeni și estici. Prin urmare, aceste lucrări menționate mai sus, permit examinarea cercetării istoriografiei, noțiunilor, instrumentelor, mecanismelor și interpretărilor diferite ale securității informaționale.

Complexitatea multidimensională

Concluzionând asupra aspectului istoriografic a problemei cercetate, menționăm despre complexitatea multidimensională, care relevă abordările contradictorii privind importanța cercetării securității informaționale. Așadar, studiul istoriografic realizat, demonstrează nivelul de cercetare a problemei și impactul acesteia asupra domeniului relațiilor internaționale.

Concluzii (II)

Securitatea informațională este un domeniu mult prea vast și cu prea multe domenii conexe pentru a fi detaliat complet undeva. Lumea este în continuă mișcare, cerințele de securitate și confidențialitate cresc pe zi ce trece, amenințările țin pasul. Dependența de informații este tot mai mare, chiar periculoasă. Ignorarea amenințărilor a devenit imposibilă, informațiile au devenit un beneficiu absolut și vital.

Confruntarea în spațiul cibernetic duce la pagube economice și fizice considerabile. Astfel, într-un scenariu în care amenințările cibernetice devin tot mai sofisticate și se pot schimba în timp, nevoile serviciilor de informații și securitate se schimbă în mod constant, necesitând personal din ce în ce mai specializat capabil să facă față unui mediu în continuă schimbare.

Sarcini de autoevaluare

1

Determinați obiectul de studiu și structura cursului

Identificați componentele principale și obiectivele fundamentale ale cursului de securitate informațională.

2

Relatați despre istoriografia cercetării securității informaționale

Prezentați o analiză cronologică a evoluției cercetărilor în domeniul securității informaționale.

3

Stabiliți bazele teoretico-conceptuale ale securității informaționale

Identificați și explicați conceptele fundamentale ce stau la baza teoriei securității informaționale.

4

Relatați și definiți noțiunea de "securitate informațională"

Formulați și analizați definițiile securității informaționale din perspective diferite.

5

Evaluați importanța securității informaționale în practica internațională

Argumentați relevanța securității informaționale în relațiile internaționale contemporane.

6

Estimați rolul, importanța și necesitatea asigurării securității informaționale

Analizați impactul securității informaționale în contextul internațional și regional de securitate.

Teme pentru lucrul individual

Sfera informațională - factor de organizare a societății contemporane.

Spațiul informațional – teren de confruntare.

Riscuri și amenințări la adresa securității informaționale: studiu de caz.

Analiza și prognoza obiectivă și multilaterală a amenințărilor la adresa securității informaționale a Republicii Moldova.

Cultura de securitate dezvoltată prin educație.

Evoluția istoriografică a securității informaționale: de la concepte teoretice la practici contemporane.

De la securitate la securitate nformațională: o perspectivă istoriografică.

Revoluția digitală și impactul asupra istoriografiei securității informaționale.

Bibliografie

- Busuncian T. Istoriografia, bazele teoretico-conceptuale și metodologice ale cercetării teoriei și practicii securității informaționale și colaborării internaționale a serviciilor speciale. În: Relațiile internaționale în curriculumul universitar: bazele teoretico-metodologice. Chișinău, 2016, p. 245-260
- Shishir K Shandilya, Neal Wagner, Atulya K Nagar (Editori). Advances in Cyber Security Analytics and Decision Systems. 2020; 1st ed. 2020.
- Gary Hibberd. The Art of Cyber Security: A Practical Guide to Winning the War on Cyber Crime. 2022; 1st ed.
- Capcelea V. Influența societății informaționale și a societății cunoașterii asupra dezvoltării social-economice în sec. XXI, Universitatea „Alec Russo”, Bălți, Republica Moldova.
- Hatneanu D. Securitatea națională și accesul la informație în Republica Moldova, Raport de compatibilitate a legislației Republicii Moldova cu Principiile globale privind securitatea națională și dreptul la informare, Chișinău, 2015, 90 p.
- Moraru V., Moraru S. Securitatea informațională ca condiție a libertății. Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. Nr. 1 (164), Chișinău, 2012, p. 159-165.
- Toffler E. Third Wave / E. Toffler // USA - Economics, Politics, Ideology. - M. : 1982, 365p
- Masuda Y. The information society : as post-industrial society / Yoneji Masuda. - Washington, D.C.: World Future Society, 1983, 171 p.
- Schmitt M.N. Tallinn manual on the international law applicable to cyber warfare / Michael N Schmitt. - Cambridge : Cambridge University Press, 2013, 282 p.
- Defarges P. M. La mondialisation/ Philippe Moreau Defarges. - Paris: Presses universitaires de France, 2010, 127 p.
- Manea V., Războiul informațional și spațiul cibernetic, Impactul transformărilor socio-economice și tehnologice la nivel national, european si mondial; Nr. 4, 2015, p. 260-262.
- Чусавитиной Г.Н. Давлеткириевой Л.З. Черновой Е.В. Информационная безопасность и вопросы профилактики кибер-экстремизма среди молодежи (сборник статей), Магнитогорск: МаГУ, 2013, 162 с.
- Стрельцов А.А. Обеспечение информационной безопасности России. Теоретические и методологические основы. — М., МЦНМО, 2002, 262 с.
- Старкин С. В. Аналитические институты разведывательного сообщества США во внешнеполитическом процессе. Нижний Новгород: Стимул- СТ, 2011, 466 с.